

Interview met dhr. en mw. Aanen op een sneeuwende woensdagmiddag 10 februari 15.00 uur, aan de Violierstraat 70.

Dhr. A (Arie) Aanen, geboren 3 juni 1923 te Hardinxveld-Giessendam, en
Mw. H.M. (Helene Maria) Aanen – Molenaar, geboren 19 november 1925 te Capelle aan den IJssel.

Dhr. Aanen is op ½-jarige leeftijd verhuisd naar Capelle, naar de Kanaalweg 3.
Er waren 2 oudere zussen. In totaal waren er 9 kinderen (waarvan 3 jong overleden).

Mw. Aanen is geboren aan de Goudenregenstraat.
Zij had 5 oudere broers (en 2 jong overleden oudere broers), 2 jongere zussen en 1 jongere broer.

Dhr. en mw. Aanen wonen nu (feb. 2010) 48 jaar aan de Violierstraat.

Meneer Aanen, u bent de oudste, mag ik met u beginnen?

Woonde u nog aan de Kanaalweg toen de oorlog begon?

Ik wist al dat er oorlog zou komen, toen was nog niet eens Rotterdam gebombardeerd. Wij hadden een buurman, die was bij de radio. Bij het gemeentehuis was een luisterpost. En hij had 's nachts opgevangen dat de Duitsers een ultimatum hadden gesteld. Als Nederland zich niet voor 10 uur overgegeven zou hebben, dat dan Rotterdam gebombardeerd zou worden. Dus toen kwam die buurman om 8 uur thuis. Hij klopte bij ons op de blinden, op de ramen, en riep ons naar beneden, en zei: vanmiddag om 2 uur gaan ze Rotterdam bombarderen! Als ze het niet overgeven. En wat bleek nou achteraf, ze hebben dat wel gedaan misschien. Maar toen was het al te laat. Toen waren die vliegtuigen al opgestegen en hebben ze het toch gedaan natuurlijk.

En toen ben ik met m'n broer op het spuithuisje geklommen. Precies om 10 voor 2. En prompt om 2 uur kwamen de vliegtuigen en je zag zo de bommen allemaal neervallen. Je zag allemaal grote branden uitbreken.

Om een uur of 5 kwamen allemaal mensen de 's-Gravenweg uit. Op de melkkar en weet ik het wat. Die moesten allemaal in scholen en zo ingekwartierd worden.

Was u daarbij ook nog aan het helpen, want u was toen een jaar of 17? Wat deed u in die tijd?

Toen werkte ik bij een tuinder aan de Kralingse weg.

Toen ik 19 was moest ik naar Duitsland toe. We zaten met 24 mensen. Die kwamen overal vandaan. Uit Katwijk en Rotterdam. Er was er ook een bij die was de zoon van een politie.

Daar hebben we wat streken mee uitgehaald hoor. Hij heeft ook nog een weekje in de petoet gezeten daar! Mag ik het vertellen?

Als we moesten eten hadden ze natuurlijk ook hele grote tafels en allemaal stoelen op een rij. Want er zaten Fransen, er zaten Russen, er zaten Belgen, alles door mekaar. Wij zaten met mekaar van mijn kamer, een stuk of 10. En daarvoor zaten die Fransen hè. En die praatten zo vlug, van hewhewhewhe. Toen zegt die zoon van die politie, bij ons uit de keet, die zegt: zullen we eens wat uithalen! Dan ga ik zo'n muizevalletje halen. Er zit hier ik weet niet wat onder de vloer, ratten en muizen. En als ik er een gevangen heb, denk erom dat je allemaal je mond houdt. Binnen een paar dagen had hij wat gevangen. En wij waren weer achter die Fransen gaan zitten natuurlijk. En hij was precies tussen die Fransen gaan zitten. Wat hij nooit deed natuurlijk. En toen waren we net aan het eten, en die Fransen weer hewhewhewhe. En hij prikt met zijn vork gewoon in die muis. En dan met die soep eraan - er was net een schaal met soep - en ze trokken hem uit z'n handen en ze vlogen naar die keuken toe! Gaven de kok de schuld natuurlijk! Ze zijn er toch achter gekomen. Want op het laatste kwam er een grote

brief dat Herr die en die, die had een streek uitgehaald en werd eine Woche eingesperrt. Dat hebben we ook op de kalender kunnen zien. Want we gingen weleens naar Mainz. We zaten vlak naast Mainz. Als de Rijn zo naar Zwitserland gaat, dan takte de Main precies bij ons af en ging naar Frankfurt toe. Dus we zaten precies tussen 2 rivieren in. In die punt daar stond die fabriek.

We gingen dan weleens naar Mainz toe, om te proberen nog wat eten te krijgen. Dan gingen we naar een hotelletje toe. Die meiden die kwamen dan vragen wat je hebben wou. Een beetje soep kon je krijgen dan - het was meer water dan soep. Maar dan gaf je die meid een goeie fooi en zei: heb je niet wat anders. Dan gingen ze met de kok praten. Ze verdiende aan ons meer dan dat ze de hele avond stonden te werken voor hun eigen mensen!

Wat was het voor fabriek waar u werkte?

Nou, dat was een fabriek waar ze draaischuiven maakten waarop de trein moest keren. Als de treinrails ophield moest er natuurlijk gekeerd worden en daar hadden ze zo'n schijf voor. En ook grote loodsen en zo voor fabrieken. Dus eigenlijk allemaal groot ijzerwerk. Ze maakten ook weleens iets voor de oorlog, maar daar mochten wij absoluut niet komen.

En waarom moest ú daar eigenlijk heen?

Dat kwam van de gemeente. Je werd aangewezen. Dan moest je naar Rotterdam voor de keuring. Ik denk Nou, dat zijn natuurlijk allemaal dokters die op Hitler aan waren. Maar dat bleek toch van niet. Ik ben naar onze huisdokter, dokter Senus, gegaan en ik zeg Is er niet een mogelijkheid dat ik daar onderuit kan knijpen. Toen heeft de dokter me een mooie brief meegegeven.

Maar wat gebeurt er: wij stonden in de rij. Komt die dokter, en die ene gaf hem een brief en die dokter die kijkt zo en prrrt. Hij zei verder niets. Maar toen kwam hij bij mij en gaf ik hem ook die brief. En ik denk Nou, dat wordt natuurlijk niets hè. Als hij hem daar verscheurt, dan doet hij dat bij mij ook. Hij kon dat bij mij natuurlijk ook niet laten hè. Maar de dokter had me er wel uit gesjord hoor!

Ik heb nog geprobeerd onder te duiken. Maar bij familie dat ging niet. En bij anderen ook niet. En dan krijgen je vader en moeder een brief dat je zo en zo laat daar moet komen. En dan ga je maar..

Aan het eind van de oorlog hadden ze Mainz gebombardeerd. Je had bij ons ook een paar bruggen. Eentje ging naar de andere kant van de rivier. Daar had je een dorpje en daar kon je meet de tram mee naar Mainz toe. Daar gingen we zaterdags weleens mee mee. En aan de andere kant had je een spoorbrug. En een paar weken voordat we bevrijd waren toen kwamen er 2 van die vliegtuigen. De ene kwam die kant vandaan en gooide er een bom op en de andere kwam de andere kant vandaan en gooide hem erop. En binnen no time lag hij zo in het water. En die andere ook. Maar niet zo diep. Een paar mensen hadden een paar planken neergelegd. Daar kon je dan net over kruipen. Je had dan een Belg, dat was de Sanitator, een beetje verbinden en zo, en die zei Zullen we even gaan kijken. Want je mocht er niet meer komen. Stiekem zijn we over de spoorbrug heen gegaan. Het eerste wat we zagen waren allemaal huizen die helemaal plat lagen. Er stond dan een ziekenauto te wachten. Er lag een vrouw helemaal zwart geblakerd, met een kindje van een jaar of 4. Er kwamen een paar mensen met een brancard, om die ook bij de auto neer te leggen. Toen kwam er toevallig een vrouw aan, en we vroegen Hoe is het? Ze zei ja, er liggen er nog 20 onder. Onder de school. Toen zijn we maar niet verder gegaan. Als je zulke taferelen meemaakt, dat laat je nooit meer los.

Zat u daar bij Mainz in een kamp?

Nou, wat wij hadden daar stond wel prikkeldraad omheen en een wachttorens erbij. Het was net of je gevangen zag. Je kon er niet uit. Het was gewoon een werkkamp van de fabriek. Daar heb ik 2 jaar gezeten.

Mocht iedereen na de oorlog gewoon weer naar huis?

Toen de oorlog nog niet was afgelopen kwam er 's nachts een wachtmeester van de Duitsers. Daar moest je je altijd bij melden in het kantoortje en weer aanmelden, als je weg was geweest. Anders werd je opgezocht. Dat is weleens gebeurd hoor, met twee jongens. Om een uur of 6 's morgens kwam hij: Ja, wir gehen, wir gehen. Je moest opstaan en in de keuken kon je een halfje brood halen. Je moest je koffer pakken en in de rij. We moesten gaan lopen naar Frankfurt. Halverwege zijn we allemaal in een kelder gedeponneerd, daar kon je gaan zitten op een bank en kijken of je wat slapen kon.

Wist u toen wel dat jullie naar huis toe konden?

Ja, toen wel. Even kijken hoor. 6 juni was tante Miep jarig. Zaterdag gingen we met een man of 5 naar een dorpje, naar de film toe. Je had er verder toch niets te doen. We waren nog niet halverwege of er gingen toch een sirenes loeien! Toen hoorden we al gauw dat de Engelsen en de Amerikanen waren overgekomen. Dat was het begin van de bevrijding.

Dat was het allereerste begin?

Ja, dat was wel heel in het begin hoor.

Want in het begin toen woonde u op de Kanaalweg bij uw ouders, toen werkte u bij een tuinderij aan de Kralingseweg, toen was dus de oorlog begonnen, het bombardement op Rotterdam, al die mensen kwamen uit Rotterdam hierheen- wat gebeurde er toen. Gingen die mensen weer weg?

Nee, die mensen werden allemaal ingekwartierd. De scholen werden stopgezet en daar werden ze in gezet. Ze zijn nog bij m'n vrouw in huis ook geweest.

Mevrouw Aanen vertelt:

Ja, wij hebben er 9 gehad. Ja, m'n broer hielp ook mensen helpen uit Rotterdam. We hebben er 9 gehad voor een paar dagen. Daarna gingen ze weer naar huis, want die d'r huis stond er nog. Maar we hebben er ook gehad voor een week of 7 wel, want die d'r huis was kapot.

Dus wie er weer terug kon die ging terug..

Ja, en toen gingen ze van lieverlee weer terug, kregen ze huisvesting. Want ze konden niet bij ons blijven, bij een gezin dat toch al groot genoeg was.

Waar woonde u toen?

Toen dat gebeurd is, toen de oorlog begon woonden we in de Goudenregenstraat. Waar het speelpleintje is. Daar heeft ons huis gestaan.

Met z'n hoevelen woonde u daar?

Nou, m'n vader en m'n moeder. Cor was nog niet thuis en Jan was in Den Haag en Dirk was getrouwd. Dus met 6 kinderen. En dan hadden we zelf onze slaappleaats nodig. Maar vroeger had je nog matrassen met bedden erop, die je moest schudden. Die werden eraf gehaald. En wij werden op de matrassen gelegd en die mensen kregen de bedden. Want ze moesten toch slapen. We konden niet zeggen: jongens we hebben geen ruimte! Ach, het is misschien 1

nachie, zo hebben wij er 9 gehad, de eerste nacht na het bombardement. Toen gingen er weer naar huis toe en anderen zijn nog een paar weken gebleven.

Waren ze ook daarna scholen in Capelle ingekwartierd hier?

Nee hoor, ze gingen liever weer terug naar Rotterdam. Naar familie en zo. Want het waren natuurlijk stikvreemden voor ons. Ze zijn hier niet gebleven.

U was 15 toen de oorlog begon, weet u nog wat u toen deed, zat u op school?

Ja m'n moeder helpen! Ik was gewoon thuis, het hulpje van m'n moeder.

U was natuurlijk het oudste meisje hè, want er waren 5 jongens en toen kwam u!

Ja, ik was het hulpje van m'n moeder. Ik heb het altijd graag gedaan hoor, daar niet van. Maar ik bedoel - het was toen niet zo met een gezin ook. Je had hier geen huishoudschool of zo, je had hier niks. Dan ging je helemaal niet Rotterdam want daar hadden de mensen helemaal geen geld voor om met een bus te gaan of iets dergelijks. Dus je ging je moeder helpen en dan ging je de burens helpen en van lieverlee ging je bij een vreemde wat werken. Zo ging dat vroeger.

Want er waren natuurlijk 5 jongens en dan u en dan had u nog 2 zusjes onder u..

En nog een broer ja. Ja, ik heb boven mij gehad Dirk, Jan, Cor, Piet en Aris. Ik heb eigenlijk 7 broers boven mij gehad, maar er zijn 2 overleden. Zeven broers en toen ben ik geboren. Twee zijn al jong overleden. Dan kwam ik, nog 2 zusjes en nog een jongen. We hebben 9 kinderen gehad.

En hoe ging dat dan in de oorlog, was er genoeg te eten?

Nee, in de oorlog natuurlijk niet. Er was heel weinig. Het was dat wij een groentetuin hadden, dus groente hadden we altijd wel. Nou ja, in de oorlog was het heel schraal natuurlijk. Toen is m'n zus nog in Amsterdam geweest, bij een nicht. En ik bij een tante in Montfoort, dat we uit de kost waren. Je kreeg natuurlijk bonnen, dus zoveel brood per dag. We zijn niet omgekomen van de honger, maar m'n vader heeft wel hongerodeem gehad. Want m'n moeder kon zo natuurlijk niet goed koken.

We zijn ook nog op eten uit geweest. Met m'n vader en met m'n jongste broer. Naar de Alblasserwaard. Met een platte carrie. M'n vader op de fiets en ik voorop met een touwtje en zo trok ik dan de carrie, daar zat m'n broertje op. We hadden dan dingen bij ons om te ruilen. De linnenkast van m'n moeder was bijna leeg, want ze had alles al meegegeven om te ruilen. Mijn vader had z'n gouden horloge bij zich om te ruilen. Maar we kwamen bij een goeie boer en die zei: baas, dat moet je nou nooit meer doen. Stop dat horloge in je zak en neem het nooit meer mee. Want er stond D. Molenaar op he! Dat was er ook niet meer uit te wissen. Je krijgt bij mij eten en drinken. En we hebben er ook geslapen. Dat was toen ook zo mooi, dat m'n vader zo ziek werd. Want we kregen natuurlijk goed eten en drinken en we waren dat eigenlijk niet gewend. Werd me daar die man ziek in de nacht, en hij moest toch naar de wc he! Moesten we van boven naar buiten, want ze hadden een buiten wc. En onderweg naar huis de volgende dag zat hij steeds langs de kant van de weg!

M'n vader ging ook op de fiets spruitjes halen of radijsjes halen. De buurkinderen kwamen dan vragen Opa Molenaar, wanneer gaat u weer?! Want wij hebben zo'n honger. En dan kwam mijn vader weer met een paar kistjes de straat in. Die haalde hij op de eilanden.

Met m'n oudere broer ben ik nog een keer naar Steenwijk geweest.

Had uw vader nog werk?

M'n vader heeft altijd werk gehad ja. Dat was bij een tuinder aan de Kralingseweg. Dat was bij een tuin van de firma Bouman, van de meubelfabriek. Dat was een tuin daarvan Daar heeft m'n vader een jaar of 9, 10 gewerkt. Hij is ook nog eens met de auto, nee met paard en wagen - want m'n vader was veilingrijder bij die tuin - is hij nog eens met een wagen met meubelen van Bouman naar de Alblasserwaard gegaan, om die meubelen te ruilen voor eten voor het personeel.

En meneer Aanen, weet u nog wat uw vader deed, in de oorlog?

Mijn vader heeft al die jaren bij die boer aan de overkant gewerkt. Aan de Kanaalweg, waar Breedijk gewoond heeft. Waar de garage is. Toen was het nog niet van Breedijk. Nee, Van Capelle. Dat was een hele familie. De plaats heet Capelle, maar de vrouw van een paar burgemeesters, van Walsum en zo, dat waren ook Capellenaren. Dat was een rijke familie met veel land en zo. Dat was die boer ook, want die heeft nooit geen stap werk gedaan. Arie van Capelle was dat. Later is de boerderij verhuurd.

En u, werkte u bij dezelfde boer?

Nee, ik ben begonnen op de scheepswerf. Daar ben ik nagelheter geweest.

Nagelheter?

Heel de dag achter een trap, stond ik zo te trappen en dan had ik een bakje voor me. Die kolen moest je eerst een beetje warm maken, het was een luchttrap natuurlijk. De hele dag stond je hup, weer een nagel erin. Met een tang moest je het zo in een bak gooien. Je had altijd 3 man, dat was de klinker, dat was de aanhouder - die aan de binnenkant de nagel erin deed en tegenhield - en ik was natuurlijk de man die de nagels moest heten.

Ik heb een jaar of 3, 4 bij Vuyk gewerkt. Toen was de oorlog voorbij. Aan het eind van de oorlog was die boot klaar. Maar hij moest nog afgebouwd worden. M'n broer en ik zijn er toen een maand of 3 geweest. M'n broer bleef op de Capelse werf en ik moest een maand of 3 naar Keten toe, naar de reparatiewerf.

Wat veranderde er in Capelle in de oorlog, zag je bijvoorbeeld veel Duitsers?

Ja, ze waren er wel. Ze zaten in die school die nu afgebroken is, de Alexanderschool. Ik weet niet meer precies wanneer dat was. De school was gevorderd. Wij hebben verder les gehad aan de Bermweg in een grote schuur van Rolloos.

Dus u had niet zo'n last van de Duitsers?

Nee, nee, niet zo.

Kunt u zich herinneren of er veel mensen in Capelle zijn omgekomen in de oorlog?

Nee, nee, niet zo. Op de oude begraafplaats liggen natuurlijk wel wat mensen begraven. Die zijn in dienst gesneuveld.

Weet u ook iets over eten halen bij de gaarkeuken?

Nee, nee hoor, je had hier geen gaarkeuken. Nee hoor, wij hadden heel weinig te eten de laatste jaren.

Er was op Dorp wel een gaarkeuken.

Daar gingen we niet helemaal naartoe hoor. In de Polder had je niks. Mijn moeder kookte elke dag een grote pan met soep. Daar ging groente in, en een klein beetje vermicelli. En dan

schaafde ze altijd een paar aardappelen want dan werd het een beetje gebonden. Dan had je een grote pan met soep. Maar daar zat niet echt zoveel houvast in.

En waar kon je nog wat kopen?

Bij de winkels natuurlijk! Je kon nog wel wat boodschappen krijgen. Maar niet echt goede kost. En je moest met bonnen betalen, je kon pas wat kopen als je een bon had.

Dus u heeft geen tulpenbollen gegeten.

Ja natuurlijk wel! We hebben wel bollen gegeten. Die werden een beetje gebakken. Jazeker! jazeker. En m'n broer zat dan met z'n vangnetje vogels te vangen. En m'n moeder was een vrouwtje die deed van alles. Die deed ook een konijntje slachten en kippe slachten. En ze ving dan met m'n broer een vogeltje en dan ging dat vlees nog door de soep heen hoor. Om maar iets te hebben hoor. Dat is echt gebeurd. Mijn moeder slachtte alles. De kinderen moesten te eten hebben. Ja, het was een boerendochter en m'n vader was een boerenzoon. Die waren niet zo kinderachtig.

En weet je, ach dan ben je jong en je hebt honger. Dus als je dan je buik maar dik hebt. Je kreeg niet zoveel brood en later had je niet zoveel melk meer. Maar je moet toch eten. En mijn broers gingen allemaal naar de tuin toe. Tuinders waren ze, bij de bloementuinen. Die hadden natuurlijk stikveel honger en moesten eten hebben.

We deden erg veel spelletjes thuis en zingen. Psalmen en gezangen en schoolversjes. Geen speciaal liedje. Je had toen natuurlijk die verduistering natuurlijk nog. We zaten omstebeurt met onze voeten in het fornuisoventje om onze voeten te warmen. Het was een rare tijd, maar toch ook wel heel huiselijk gezellig hoor!

Weet u ook of er in Capelle mensen ondergedoken zaten?

Nee, dat weet ik niet zozeer. Ja, m'n eigen broers hebben wel ondergedoken gezeten, 2, in Brabant, bij Heeze. Omdat ze anders naar Duitsland moesten. Daar hebben ze 2 jaar geweest. En m'n neefs.

Dat was buiten op het land. Die ene zat achter het spoor. Daar woonden geen mensen. Er stond een grote berg hooi, en als er wat was moesten ze gauw onder het hooi kruipen. Mijn ene broer - die nu in Canada zit - heeft daar ook zijn vrouw vandaan.

Ik hoorde dat er ook een stuk van Capelle onder water heeft gestaan?

Ja, dat was zo, de Engelsen waren al in Frankrijk geland. En die Duitsers dachten, nou vandaag of morgen landen ze hier en kunnen ze Rotterdam vrij maken. Dus toen hebben ze alles onder water gezet, en allemaal grote palen erin, zodat de vliegtuigen niet konden landen. Maar dat was niet hier, dat was aan de andere kant van het spoor. Daar hadden wij niet zoveel last van.

We gingen wel palen jatten. Om hout te stoken. Want langs de Capelseweg waren alle bomen al gesloopt. Maar toen zaten daar die palen in de grond en die jongens gingen dan 's nachts met een schouw van de boer op weg.

Een paar huizen verder had je een hele grote villa van een tuin. Vlak tegenover dokter Senus. En daar zaten de Duitse hotemetoten. En soldaten. En er liep nog een wacht ook. Maar die jongens in die schouw trokken zich aan het gras vooruit. Dan konden ze precies, daar waar de dokter gewoond had, had je een viaduct en daar gingen ze dan door. Dan trokken ze het hout uit de grond, of ze namen een zaag mee. Die Rijkswacht van ons, die politie (Spinhoven) wist het wel, maar die deed net of ie het niet zag. Dat was een hele goeie man.

Ze hebben ook geprobeerd om de grote blokken onder de rails vandaan te halen. Maar daar moest de rijkspolitie naar kijken, dus dat was niet zo makkelijk.

Ook gingen ze kooltjes zoeken langs de spoorbaan.

Was er in Capelle ook een verzetsgroep?

Ja, die was er wel, maar dat was heel stiekem hoor.

Die zat bij de boer aan de overkant. Daar lag op de hooizolder van alles. Bij de spoorlijn hadden ze dus van alles weggehaald, dat de trein niet verder kon. Ook omdat er jongens naar Duitsland vervoerd werden. De Duitsers vermoedden natuurlijk dat de ondergrondse dat gedaan had. En toen de oorlog afgelopen was hebben ze die boerderij in de brand gestoken. Dat was bij Toon Ooms. Dat was vlakbij de Rode Leeuw.

Kunt u zich nog herinneren dat de oorlog was afgelopen, hoe u dat heeft beleefd?

Nou, juichend! Want toen kwamen de Engelsen met trucks over de hoofdweg heen. Daar gingen we dan naartoe om te kijken. Dan gooide ze sigaretten en snoepjes. De mensen waren echt uitgelaten.

Zij van de ondergrondse hebben wel de NSB'ers opgehaald en op een kar gezet en door de straten gereden.

Zaten er veel NSB'ers in Capelle?

Ja, verschillende hoor. Ja, boeren en tuinders. Voor de oorlog waren de tuinders zo arm als wat, want het bracht niks op. Duitsland was het land waar ze dan nog een klein beetje de boel konden brengen. Engeland dat nam niks meer af. En voor de oorlog was het ook een gewone partij, dat was de NSB, dat was een gewone partij. Dat ze op een gegeven moment met de Duitsers zijn gaan heulen, dat was natuurlijk fout.

Ze waren niet allemaal fel hoor. Er waren erbij die gingen dan met zo'n blaadje bij het veer staan. Vooral 's zaterdags natuurlijk. Daar liepen de jongens en meiden dan heen en weer - we noemden dat de markt. Dan deden ze niks vervelends of zo. Maar de mensen kregen toch een hekel aan die gasten. Maar heel veel waren gewoon hele goeie mensen en zouden niemand kwaad doen.

En werden die dan op een kar gezet naderhand?

Nou, meer de mensen, of de kinderen van mensen die echt fel waren geweest.

En dat was natuurlijk overdreven. Want die kinderen die konden daar eigenlijk niks aan doen. Maar ze moesten er wel voor boeten.